

Elektrikli Scooterlara İlişkin Hukuki Durum

I. GİRİŞ

Dünya çapında kullanımı hızla artan elektrikli scooterlar, birtakım hukuki problemleri beraberinde getirmiştir. Farklı ülkelerde de görüldüğü üzere e-scooter kullanımının yaygınlaşması ile beraber bu kullanımdan türeyen kaza durumu, yolda öncelik durumu vs. gibi hukuki problemler nedeniyle ülkeler kendi hukuklarında buna ilişkin düzenlemeler yapmak durumunda kalmıştır. Özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde görülen e-scooter kazaları¹ sonucu meydana gelen ölümler ve yaralamalarla birlikte bu hususta yapılan ve yapılması gereken hukuki düzenlemelerin ne denli önemli olduğu görülmektedir.

Türkiye de 2019 yılından beri e-scooterlar ile ilgili düzenlemeler yapmaya başlamış olup, 14 Nisan 2021 tarihi itibarıyla e-scooterların kullanımını ve işletilmesini ve bunlara uyulmaması durumunda uygulanacak idari yaptırımları düzenleyen yönetmeliği 31454 sayılı Resmi Gazete’de yayımlamıştır.

E-scooter, yerel yasalara bağlı olarak hızları değişiklik göstermekle beraber 25 km/saat ile 45km/saat arasında değişkenlik göstermektedir. Almanya, İngiltere ve birçok ülkede popülerlik kazanmakta olan bu scooterlar, geleneksel bisiklet ve scooterlardan pazar payı almaktadır.

II. HUKUKİ DÜZENLEMELER

Elektrikli scooter, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun² ikinci bölümünde; “Hızı en fazla 25 km/saate ulaşan, tekerlekli, ayak tahtası ve tutamağı olabilen, dikey bir direksiyon mekanizması içerebilen ve ayakta kullanılan taşıtlar” olarak tanımlanmıştır.

E-scooterların mevzuattaki düzenlemesinde bisiklet olup olmadıkları düzenlenmemiş olmasına rağmen, kanun ve yönetmeliğin lafzından bisiklet olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. E-scooterların bisiklet veya motorlu araç olarak kabul edilmesindeki farklılık, üçüncü kişilere karşı sorumluluklarının haksız fiil kapsamında, motorlu taşıt kullanıcılarından farklı olacağı ve kullanıcıların ancak haksız fiil hükümlerine göre üçüncü kişiye verdiği zarardan sorumlu olmaları gibi farklılıklar da ortaya çıkmaktadır.³

¹<https://www.cbsnews.com/news/e-scooter-hoverboard-e-bike-deaths-41-last-3-years/#:~:text=According%20to%20the%20U.S.%20Consumer,%2C%20e%2Dbikes%20and%20hoverboards.&text=A%20total%20of%2027%20fatalities,period%20involved%20e%2Dscooter%20accidents.>

² <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2918.pdf>

³ **Eren**, Karayolları Trafik Kanununa Göre Motorlu Araç İşletenin Akit Dışı Sorumluluğunun Hukuki Niteliği, AÜHFD, C.39, S.1, 1987

Bir diğerk örnek de⁴ KTK m.53'te belirtilen:

“Sağave sola dönüşlerde, sürücüler kurallara uygun olarak geçiş yapan yayalara, varsa bisiklet yolundaki ve bisiklet şeridindeki bisiklet ve elektrikli skuter kullananlara ve sola dönüşlerde sağdan ve karşıdan gelen trafiğe ilk geçiş hakkını vermek zorundadırlar’.”

şeklinde bir yükümlülüğün yüklenmesinde görölmektedir.. Tüm bunlar göz önüne alındığında kanunun, e-scooterı bisiklet olarak kabul ederek ona göre hukuki altyapısını oluşturmaya çalıştığı görölmektedir.

II.1. E-SCOOTER KULLANICILARINI İLGİLENDİREN DÜZENLEMELER

E-scooter sürücülerinin uyacakları kurallar aşağıda gösterilmiştir:

Elektrikli bisiklet ve elektrikli scooter kullananların **15 yaşını doldurmuş veya 15 yaşından büyük olması** gerekmektedir.

E-scooterin;

- 1) Ayrı bisiklet yolu veya bisiklet şeridi varsa taşıt yolunda sürölmesi,
- 2) Otoyol, şehirler arası karayolları ve azami hız sınırı 50 km/s üzerinde olan karayollarında sürölmesi,
- 3) İkidenden fazlasının taşıt yolunun bir şeridinde yan yana sürölmesi,
- 4) Yaya yollarında sürölmesi,
- 5) Başka bir araca bağlanarak, asılıp tutunarak sürölmesi,
- 6) İzin alınarak yapılan gösteriler dışında, akrobatik hareketler yapılarak sürölmesi,
- 7) Manevra için işaret verme halleri dışında tek elle sürölmesi,
- 8) Kamu nizamını bozacak, özel mülkiyeti ihlal edecek ve yayalar, engelliler veya hareket kısıtlılığı olan kişilerin güvenli ve bağımsız hareketlerini, araç ve yaya trafiğini engelleyecek şekilde park edilmesi,

⁴ <https://lawtudent.com/haber/elektrikli-scooterlar-hakkinda-hukuksal-duzenlemeler/?amp=1>

E-scooterda;

1) Diğer araçlar izlenirken, geçilirken, manevra yapılırken; karayolunu kullananların hareketini zorlaştırıcı, tehlike doğurucu davranışlarda bulunulması,

2) Sürücü dışında başka kişilerin taşınması,

3) Sırtta taşınabilen kişisel eşya harici yük ve yolcu taşınması,

yasaktır.

4) Kullanılacak e-scooterin; gece diğer araç sürücüleri ve yayalar tarafından rahat bir şekilde fark edilmelerini sağlamak üzere; önde beyaz ışık verecek ve en az 20 metre önü aydınatabilecek şekilde bir adet far, arkada, kırmızı renkte ışık veren bir lamba ve kırmızı reflektör ile 30 metreden duyulabilecek ses çıkarabilen zil, korna veya benzeri ses aleti ile teçhiz edilmiş olması zorunludur.

5) E-scooter kullananlar 2918 sayılı Kanunda ve ilgili diğer mevzuatta belirtilen kurallara uymakla yükümlüdürler. Bu düzenlemelere uymayan e-scooter sürücüleri hakkında 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu uyarınca para cezası uygulanması mümkün olacaktır.

II.2. E-SCOOTER İŞLETMECİLERİNİ İLGİLENDİREN DÜZENLEMELER

Yönetmeliğin 7. maddesindeki şartları sağlayan hizmet sağlayıcıları, e-scooter hizmeti verebilmek üzere yönetmelikte gösterilen şekilde yapılan başvuru sonucunda yetki belgesi almaya hak kazanırlar ise aşağıda belirtilen haklara sahip olacak ve belirtilen yükümlülüklerle uymak durumunda kalacaklardır.

Bu hak ve yükümlülükler:

1) Paylaşımlı e-scooter hizmet sağlayıcıları, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca, asgari tarife göre hesaplanacak işgal harcı ödeyeceklerdir. İşgal harcı tutarı m2 başına hesaplanacak ve her üç e-scooter'ın 1 m2 alan işgal ettiği kabul edilecektir.

2) Bu Yönetmelik kapsamında yürütülecek paylaşımlı e-scooter işletmeciliği faaliyetleri, ekonomik, güvenli, çevreye olumsuz etkisi en az, fert, toplum ve çevre sağlığı ile bunların güvenliğini, engelli erişilebilirliğini ve trafik güvenliğini olumsuz yönde etkilemeyecek ve kamu yararını gözeterek tarzda serbest rekabet ortamında gerçekleştirilir.

3) Bu Yönetmeliğe göre düzenlenecek yetki belgeleri ile verilecek e-scooter izinleri, satılamaz ve devredilemez.

- 4) Yetki belgesi alanlar, verdikleri hizmetlerden ayırım yapmaksızın, haksız rekabete imkan vermeyecek şekilde, herkesin yararlanmasını ve hizmetin sürekliliğini sağlamak zorundadırlar.
- 5) Bu Yönetmelik kapsamında yürütülecek paylaşımlı e-scooter işletmeciliği faaliyetlerinin yerine getirilmesi üçüncü şahıslar tarafından engellenemez.
- 6) İdare, paylaşımlı e-scooter kullanım ücreti ile ilgili taban ve/veya tavan ücret tarifesi uygulaması getirebilir.
- 7) Yetki belgesi sahipleri, sadece izin aldıkları belediye/bölge sınırları içerisinde faaliyette bulunabilirler. E-scooterlerin izin alınmayan bir belediye/bölge sınırları içerisinde kullanılması durumunda, söz konusu e-scooterlerin 48 saat içerisinde izin alınan belediye/bölge sınırları içerisine getirilmesi zorunludur.
- 8) Yetki belgesi sahipleri, 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda ön görülen tedbirler, kaideler ve yasaklamalara uygun olarak faaliyette bulunmaktan sorumludurlar. Bu fıkra aykırılığın tespiti halinde, bu durum ilgili mercilere iletilir.
- 9) Yetki belgesi sahipleri, çevreyi ve insan sağlığını koruma, çevre kirliliğini önleme amacıyla yürürlüğe konulan mevzuat hükümlerini bilmek ve faaliyetlerini bunlara uygun olarak yürütmekten sorumludurlar.
- 10) Yetki belgesi sahiplerinin, hizmet alanlara ait bilgilerin gizliliği ve güvenliğine ilişkin; her türlü bilgiyi açığa vurmaları, üçüncü kişilere bilgi vermeleri veya herhangi birinin bunları yapmasına neden olmaları yasaktır. Bu fıkra aykırılığın tespiti halinde, 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümleri çerçevesinde ilgili mercilere bilgilendirme yapılır.
- 11) Yetki belgesi sahipleri, hizmetten yararlananlara hizmetleriyle ilgili çevrimiçi (mobil/internet) eğitim vermek ve bu eğitimin tamamlanıp tamamlanmadığını kontrol etmekle yükümlüdürler.
- 12) Yetki belgesi sahipleri, e-scooterin kullanımı sırasında kask, dizlik, reflektörlü ceket gibi koruyucu ve görünürlüğü artırıcı ekipmanların giyilmesi konusunda hizmetten yararlananları bilgilendirmekle yükümlüdürler.
- 13) Yetki belgesi sahipleri, 15 yaşını bitirmemiş olanlara hizmet veremez.

III. E-SCOOTERLARIN FARKLI ÜLKELERDEKİ HUKUKİ DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Ülke/yargı	e-bisiklet tipi	Hız sınırı, km/saat	mil/saat	Watt sınırı	Ağırlık sınırı, kg	Yaş şartı	Plaka ister mi	Bisiklet yollarında izin verilir mi
 Avusturya	pedelec	25 + 10%	15.5	250	Yok	Yok	Hayır	Evet
 Avusturya	elle-güç verme	Yok	Yok	200	Yok	Yok	Hayır	Evet
 Kanada	el-güç verme	32	20	500	Yok	Çeşitli	Hayır	Belediyeden belediyeye kanunlarla değişir
 Çin	Bilinmiyor	30	18.5	Yok	20	Yok	Hayır	Evet
 Avrupa Birliği ve Norveç	pedelec	25 +10%	15.5	250	Yok	Yok	Hayır	Evet
 Almanya	s-pedelec	45	28	350	Yok	16	Evet	Hayır
 Norveç	hız pedelec	45	28	500	Yok	Yok	Evet	Hayır(*)
 Hong Kong	hiç izin verilmez	–	–	–	–	–	–	–
 İsrail	pedelec	25	15.5	250	30	16	Hayır	Evet

⁵ Kaynak: Wikipedia

IV. SONUÇ

Elektrikli scooterın pazarının genişlemesi ile birlikte özellikle Asya ve Avrupa ülkelerinde e-scooter kullanımının arttığı görülmektedir. Ülkemizde de kullanımı gün geçtikçe artan bu araçlara ilişkin hukuki düzenlemelerin yapılarak, boşlukların tamamlanması zorunluluk haline gelmiştir. Buna binaen kanun ve yönetmelik ile yapılan düzenlemelerin çok yerinde olduğu, hukukun teknoloji ile paralel ilerlemesi gerektiği, asla teknolojinin arkasında kalınmaması gerektiği ve buna ilişkin düzenlemelerin detaylandırılarak geliştirilmesi gerektiği kanaatindeyim.

⁵ https://tr.wikipedia.org/wiki/Elektrikli_bisiklet#T%C3%BCrkiye